ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 8ης Ιουλίου 1999 *

Στην υπόθεση C-215/98,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τη Μαρία Κοντού-Durande, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Carlos Gómez de la Cruz, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

προσφεύγουσα,

κατά

Ελληνικής Δημοκρατίας, εκπροσωπουμένης από την Αικατερίνη Σαμώνη-Ράντου, νομικό σύμβουλο στην ειδική υπηρεσία κοινοτικού δικαίου του Υπουργείου Εξωτερικών, και τη Νανά Δαφνίου, εισηγήτρια στην ίδια υπηρεσία, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την Πρεσβεία της Ελλάδος, 117, Val Sainte-Croix,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο να αναγνωριστεί ότι η Ελληνική Δημοκρατία, παραλείποντας να καταρτίσει και να γνωστοποιήσει τα προγράμματα που προβλέπονται στο άρθρο 6 της οδηγίας 91/157/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Μαρτίου 1991, για τις

* Γλώσσα διαδικασίας: η ελληνική.

ηλεκτρικές στήλες και τους συσσωρευτές που περιέχουν ορισμένες επικίνδυνες ουσίες (ΕΕ L 78, σ. 38), παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την οδηγία αυτή,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J.-P. Puissochet, πρόεδρο τμήματος, P. Jann, C. Gulmann (εισηγητή), D. A. O. Edward και L. Sevón, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: F. G. Jacobs
γραμματέας: R. Grass

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 29ης Απριλίου 1999,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 10 Ιουνίου 1998, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων άσκησε προσφυγή δυνάμει του άρθρου 169 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 226 ΕΚ) με την οποία ζητεί να αναγνωριστεί ότι η Ελληνική Δημοκρατία, παραλείποντας να καταρτίσει και να

γνωστοποιήσει τα προγράμματα που προβλέπονται στο άρθρο 6 της οδηγίας 91/157/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Μαρτίου 1991, για τις ηλεκτρικές στήλες και τους συσσωρευτές που περιέχουν ορισμένες επικίνδυνες ουσίες (ΕΕ L 78, σ. 38, στο εξής: οδηγία), παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από τη Συνθήκη ΕΚ και την οδηγία αυτή.

2 Κατά το άρθρο της 1, η οδηγία «προβλέπει την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών όσον αφορά την αξιοποίηση και την ελεγχόμενη διάθεση των [χρησιμοποιημένων] ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών που περιέχουν επικίνδυνες ουσίες σύμφωνα με το παράρτημα Ι».

3 Το άρθρο 6 της οδηγίας προβλέπει:

«Τα κράτη μέλη καταρτίζουν προγράμματα που αποβλέπουν στους εξής στόχους:

— μείωση της περιεκτικότητας των ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών σε βαρέα μέταλλα,

— παροχή κινήτρων για την εμπορία στηλών και συσσωρευτών που περιέχουν μικρότερες ποσότητες επικίνδυνων ουσιών ή/και λιγότερο ρυπαντικές ουσίες,

— προοδευτική μείωση, στα οικιακά απορρίμματα, των χρησιμοποιημένων ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών που υπάγονται στο παράρτημα Ι,

— προώθηση των ερευνών που αφορούν τη μείωση της περιεκτικότητας των ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών σε επικίνδυνες ουσίες, την αντικατάσταση των ουσιών αυτών από ουσίες λιγότερο ρυπαντικές καθώς και τα συστήματα ανακύκλωσης,

— χωριστή διάθεση των χρησιμοποιημένων ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών που αναφέρονται στο παράρτημα I.

Τα προγράμματα καταρτίζονται, αρχικά, για περίοδο τεσσάρων ετών, αρχόμενη από τις 18 Μαρτίου 1993. Πρέπει να γνωστοποιούνται στην Επιτροπή το αργότερο μέχρι τις 17 Σεπτεμβρίου 1992.

Τα προγράμματα επανεξετάζονται και ενημερώνονται τακτικά, τουλάχιστον ανά τετραετία, λαμβανομένων υπόψη ιδίως των τεχνικών εξελίξεων και της κατάστασης της οικονομίας και του περιβάλλοντος. Τα τροποποιημένα προγράμματα πρέπει να γνωστοποιούνται σε εύθετο χρόνο στην Επιτροπή.»

4 Δεδομένου ότι δεν είχε λάβει από την Ελληνική Δημοκρατία καμία ανακοίνωση σχετικά με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 6 της οδηγίας προγράμματα και δεδομένου ότι δεν διέθετε καμία άλλη πληροφορία από την οποία να μπορούσε να συναγάγει ότι η χώρα αυτή συμμορφώθηκε προς την εν λόγω υποχρέωση, η Επιτροπή απέστειλε στην Ελληνική Κυβέρνηση στις 8 Νοεμβρίου 1995 έγγραφο οχλήσεως ζητώντας της να της υποβάλει εντός προθεσμίας δύο μηνών τις παρατηρήσεις της σχετικά με την εν λόγω παράβαση.

5 Απαντώντας στο ως άνω έγγραφο οχλήσεως η Ελληνική Κυβέρνηση γνωστοποίησε στην Επιτροπή, με έγγραφο της 11ης Μαρτίου 1996, μια υπουργική απόφαση η οποία προέβλεπε, στο άρθρο 5, παράγραφος 3, ότι τα προβλεπόμενα στο άρθρο 6 της οδηγίας προγράμματα επρόκειτο να καταρτισθούν μέχρι τις 18 Μαρτίου 1997 από μια ειδική προς τούτο συσταθείσα επιτροπή. Η Επιτροπή δεν έκρινε ικανοποιητική την απάντηση αυτή, καθόσον τα εν λόγω προγράμματα έπρεπε να της είχαν γνωστοποιηθεί, σύμφωνα με το άρθρο 6 της οδηγίας, το αργότερο μέχρι τις 17 Σεπτεμβρίου 1992.

6 Ύστερα από νέα ανταλλαγή εγγράφων, τα οποία επίσης δεν ικανοποίησαν την Επιτροπή, το όργανο αυτό απηύθυνε δυνάμει του άρθρου 169, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης, στην Ελληνική Κυβέρνηση αιτιολογημένη γνώμη στις 25 Απριλίου 1997, με την οποία, αφενός, ανέφερε ότι, κατά την εκτίμησή της, η Ελληνική Δημοκρατία, παραλείποντας να καταρτίσει και να της γνωστοποιήσει εντός της ταχθείσας προθεσμίας τα προγράμματα που προβλέπονται στο άρθρο 6 της οδηγίας, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την οδηγία αυτή και, αφετέρου, κάλεσε την Ελληνική Δημοκρατία να λάβει τα αναγκαία μέτρα για τη συμμόρφωσή της προς τη γνώμη αυτή εντός δύο μηνών από της κοινοποιήσεώς της.

7 Απαντώντας, στις 15 Δεκεμβρίου 1997, η Ελληνική Κυβέρνηση ισχυρίστηκε ότι το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων είχε αναθέσει την κατάρτιση μελέτης, διαρκείας έξι μηνών, με σκοπό τη συλλογή πληροφοριών και προτάσεων προοριζομένων για το Υπουργείο στο πλαίσιο της καταρτίσεως των προγραμμάτων που προβλέπονται στο άρθρο 6 της οδηγίας.

8 Η Επιτροπή, εκτιμώντας ότι από την απάντηση των ελληνικών αρχών προέκυπτε ότι η κατάρτιση των ως άνω προγραμμάτων βρισκόταν μόλις σε προκαταρκτικό στάδιο, αποφάσισε να ασκήσει την παρούσα προσφυγή.

9 Η Ελληνική Κυβέρνηση διατείνεται ότι, στο πλαίσιο των σχεδίων προγραμμάτων και κατ' εφαρμογή του άρθρου 6 της οδηγίας, όπως αυτή έχει ενσωματωθεί στην εθνική νομοθεσία με υπουργική απόφαση, έχει καταρτιστεί μια μελέτη «για τη διαχείριση ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών που περιέχουν επικίνδυνες ουσίες», η οποία διαβιβάστηκε στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων προς λήψη συγκεκριμένων μέτρων βάσει της μελέτης αυτής. Στην εν λόγω μελέτη, αφενός, περιγράφεται η κατάσταση που υφίσταται σήμερα στην Ελλάδα στον τομέα αυτό και, αφετέρου, καθορίζονται οι σκοποί που συνδέονται με την εφαρμογή των προβλεπομένων στο άρθρο 6 της οδηγίας προγραμμάτων.

10 Επιπλέον, η Ελληνική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι απεστάλη προς έγκριση στην Επιτροπή ένα σχέδιο νόμου με τον τίτλο «Μέτρα και όροι για την εναλλακτική διαχείριση των συσκευασιών και άλλων προϊόντων», με το οποίο εισάγονται στην

ελληνική νομοθεσία οι πρώτες νομοθετικές διατάξεις που αφορούν, αφενός, την κατάρτιση προγραμμάτων διαχειρίσεως ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών και, αφετέρου, την ένταξή τους, μετά τη δημιουργία του φορέα διαχειρίσεως, στο «Σύστημα εναλλακτικής διαχείρισης», το οποίο έχει ευρύτερο πεδίο εφαρμογής. Η κατάρτιση των επίμαχων προγραμμάτων και η πραγματική σύσταση του φορέα αυτού θα εξαρτώνταν άμεσα από την έγκριση του ως άνω σχεδίου νόμου από την Επιτροπή.

11 Η Ελληνική Κυβέρνηση θεωρεί ότι κατέβαλε και εξακολουθεί να καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για την προώθηση των προγραμμάτων του άρθρου 6 της οδηγίας προς την κατεύθυνση της πλήρους εφαρμογής τους.

12 Η Επιτροπή δεν αμφισβητεί ούτε τις προσπάθειες των ελληνικών αρχών για την προώθηση των προγραμμάτων που απαιτούνται από το άρθρο 6 της οδηγίας ούτε τη συμβολή της εν λόγω μελέτης στο σχεδιασμό και εφαρμογή των προγραμμάτων αυτών. Εντούτοις, επισημαίνει ότι το αντικείμενο της εν λόγω μελέτης συνίσταται στην παροχή στοιχείων και στη διατύπωση προτάσεων προς το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων για την υλοποίηση των προγραμμάτων που προβλέπει η οδηγία. Για τον σκοπό αυτό, η μελέτη, ύστερα από την εξέταση της υφισταμένης καταστάσεως, καταλήγει σε ορισμένα συμπεράσματα και προτάσεις για τη δημιουργία του πλαισίου διαχειρίσεως των ηλεκτρικών στηλών και συσσωρευτών που περιέχουν επικίνδυνες ουσίες, ώστε να υπάρξει δυνατότητα ορθής διαχειρίσεώς τους από έναν κατάλληλο φορέα ελέγχου. Όμως, κατά την Επιτροπή, δεδομένου ότι οι περιλαμβανόμενες στη μελέτη προτάσεις δεν έχουν γίνει ακόμη αποδεκτές, η εν λόγω μελέτη δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ένα προκαταρκτικό στάδιο για την εκπόνηση των προβλεπόμενων στο άρθρο 6 της οδηγίας προγραμμάτων.

13 Καταρχάς επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το άρθρο 6 της οδηγίας επιβάλλει στα κράτη μέλη να καταρτίσουν προγράμματα προς επίτευξη των σκοπών της, στη συνέχεια δε να τα επανεξετάζουν και να τα ενημερώνουν τακτικά.

14 Διαπιστώνεται ότι τα μέτρα που έλαβε η Ελληνική Κυβέρνηση δεν αρκούν για την επίτευξη του αποτελέσματος που επιδιώκει το άρθρο 6 της οδηγίας, συγκεκριμένα για την πραγματική κατάρτιση των προβλεπομένων από αυτήν προγραμμάτων. Πράγματι, η μελέτη και το νομοσχέδιο που επικαλέστηκε η Ελληνική Κυβέρνηση απλώς εξειδικεύουν ορισμένα προγράμματα που μπορούν να καταρτισθούν.

15 Περαιτέρω, πρέπει να σημειωθεί ότι η Ελληνική Κυβέρνηση δεν μπορεί να προβάλλει, αμυνόμενη, τον ισχυρισμό ότι εξακολουθεί να καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για την πραγματοποίηση των προγραμμάτων αυτών. Πράγματι, όπως υπογράμμισε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 16 των προτάσεών του, για να είναι βάσιμη μια στηριζόμενη στο άρθρο 169 της Συνθήκης προσφυγή αρκεί απλώς η αντικειμενική διαπίστωση της εκ μέρους κράτους μέλους παραλείψεως εκπληρώσεως μιας υποχρεώσεώς του, χωρίς να απαιτείται η απόδειξη οποιασδήποτε αδράνειας ή αντιθέσεως εκ μέρους του οικείου κράτους μέλους (βλ. την απόφαση της 1ης Μαρτίου 1983, 301/81, Επιτροπή κατά Βελγίου, Συλλογή 1983, σ. 467, σκέψη 8).

16 Επομένως, πρέπει να αναγνωριστεί ότι η Ελληνική Δημοκρατία, παραλείποντας να καταρτίσει εντός της ταχθείσας προθεσμίας τα προγράμματα που προβλέπονται στο άρθρο 6 της οδηγίας, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο αυτό.

Επί των δικαστικών εξόδων

17 Σύμφωνα με το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα. Δεδομένου ότι η Επιτροπή ζήτησε την καταδίκη της Ελληνικής Δημοκρατίας στα δικαστικά έξοδα και η καθής ηττήθηκε, η Ελληνική Δημοκρατία πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) **Η Ελληνική Δημοκρατία, παραλείποντας να καταρτίσει εντός της ταχθείσας προθεσμίας τα προγράμματα που προβλέπονται από το άρθρο 6 της οδηγίας 91/157/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Μαρτίου 1991, για τις ηλεκτρικές στήλες και τους συσσωρευτές που περιέχουν ορισμένες επικίνδυνες ουσίες, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο αυτό.**

2) **Καταδικάζει την Ελληνική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.**

Puissochet Jann Gulmann

Edward Sevón

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 8 Ιουλίου 1999.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του πέμπτου τμήματος

J.-P. Puissochet